

Aile Okulu

1

AİLE İÇİ
İLETİŞİM
BECERİLERİ

AİLE OKULU 2

AİLE İÇİ İLETİŞİM BECERİLERİ

“Bütünün bir parçası olarak sorun da çözüm de insanın kendisinde başlar.”

Doğan Cüceloğlu (1938-2021)

“İnsanın öğrenmesi gereken ilk dil, tatlı dildir.”

Bariş MANÇO (1943-1999)

“Ey Can! Kimseyi kırma, sözden ağırı yoktur.

Beden çok yük kaldırır ama gönül her sözü kaldıramaz. “

Mevlana (1207-1273)

“Güneş ülkeleri aydınlatır, sözler milleti.”

Cemil MERİÇ (1916-1987)

DERS BİLGİ TABLOSU

Aile İçi İletişim Becerileri	<ol style="list-style-type: none">1. Aile Nedir?2. Aile Çeşitleri3. Ailenin İşlevleri ve Özellikleri4. Aile İçi İletişimde Nezaket ve Görgü (Konuşma, Dinleme, Oturma, Kalkma, Yeme İçme vb.)5. Temel İletişim Becerileri6. İletişimi Geliştirme Yöntemleri7. İletişim Engellerinin Farkına Varma
Amaçlar	<ol style="list-style-type: none">1. Ailenin tanımını yapabilmek2. Aile çeşitleri ve ailenin işlevlerini yapabilmek3. Aile içinde, okulda ve sosyal çevresinde etkili iletişim kurabilmek4. Nezaket ve görgü kurallarını (Adab-ı muaşeret) yaşam biçimi hâline getirebilmek5. Nezaket sahibi insanların her zaman değer gördüğünü farkedebilmek6. Temel iletişim becerilerine örnekler verme7. İletişimi geliştirme yöntemlerini söyleyebilmek8. İletişim engellerini sıralama
Eğitim Süresi	40+40+40+40 dakika
Akış / Süreç	<ol style="list-style-type: none">1. Hazırlık2. Tanışma3. Birinci Etkinlik: Tanışma Oyunları4. Topluluk Kuralları5. Programın ve Konunun Tanıtılması6. Aile Nedir?7. Bireylerin Mutluluk Kaynağı Aile8. Aile Çeşitleri9. Ailenin İşlevleri ve Özellikleri10. Aile İlişkileri Modelleri11. Sağlıklı İlişkileri Olan Ailelerin Özellikleri12. Kısa Bir Ara13. Aile İçi İletişimde Nezaket ve Görgü14. Görgü Kuralları15. Ailede Görgü Kuralları16. Anne Baba Tutumları17. İkinci Etkinlik: Hangi Tutum?18. Kısa Bir Ara19. Üçüncü Etkinlik: İletişim Engelleri20. Temel İletişim Becerileri21. Etkili İletişim22. Dördüncü Etkinlik: Sen Ben İletileri23. Ergenlikte Aile İçi İletişim24. İletişimi Geliştirme Yöntemleri25. Kısa Bir Ara26. İletişim Engellerinin Farkına Varma27. Aile İçi İletişimi Güçlendirme Yolları28. Sözlü Geri Bildirimi ve Değerlendirme Formu29. Kısa Bir Değerlendirme
Materyaller	Yaka kartı, Torba/Sepet, tuvalet kâğıdı
Değerlendirme	<ol style="list-style-type: none">1. Sözlü Değerlendirme2. Değerlendirme Formu
Öneriler	Ders öncesinde, temel bilgiler ve akış kısmı ayrıntılı olarak okunup hazırlık yapılmalıdır.
Kaynakça	<p>Balo, Y. S. (2003). Ailenin korunmasına dair kanun ve uygulanması. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 6(6). https://burdur.diyadinet.gov.tr/bucak/sayfalar/contentdetail.aspx?MenuCategory=Kurumsal&ContentId=467</p> <p>Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4(8), 101-129.</p> <p>Elkin, N. (2016). Olumlu ergen gelişiminde aile içi iletişimin önemi. Sted/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 25(3), 110-118.</p> <p>Engin, M. (2022). Türkiye’de aile yapısının dönüşümü: Sorunlar ve beklentiler. Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 2(1), 123-136.</p> <p>Görgün Baran, A. (2004). Türkiye’de aile içi iletişim ve ilişkiler üzerine bir model denemesi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (Hütad), 1, 31-42.</p> <p>MEB. (2013). Okul öncesi eğitim programı ile bütünleştirilmiş aile destek eğitim programı. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.</p> <p>Sevinç, S., & Gülsünler, M. E. (2021). Kur’an mesajları bağlamında “aile içi iletişim”: Sistemik ve niceliksel bir inceleme. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(2), 1039-1067.</p> <p>Şahin, S., & Aral, N. (2012). Aile içi iletişim. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(3), 55-66.</p> <p>Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi, 2022. https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=istatistiklerle-cocuk-2022-49674</p> <p>Türk Dil Kurumu. (2023). “Aile ne demek?” https://sozluk.gov.tr/</p> <p>Yunusun Sözü. (2020). https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/7_A.-Azmi-Bilgin_-_YU-NUS%E2%80%99UN-S%C3%96Z%C3%9C_5.pdf</p>

DERS İŞLENİŞİ

1. Hazırlık

Derse başlamadan önce veli imza çizelgesini, telif sorunu olmayacak basılı, işitsel ve görsel içerikleri ve derseniz velilere dağıtmak üzere ekte yer alan yaka kartını çoğaltıp hazırlayınız. Velilerden önce ders alanına gelerek sunumunuzu hazırlayıp, velileri karşılayınız.

2. Tanışma (1. ve 2. Slayt)

Selamlama ile derse giriş yapınız. Kendinizi ve programı tanıtırınız. 1. slaytı gösterip 2. slayta geçiniz ve slayttaki söze dikkatlerini çekiniz. Önceden hazırladığınız yaka kartlarını dağıtıp ne amaçla takılmasını istediğinizi kursiyerlere bildiriniz. “Merhaba, hepiniz hoş geldiniz, benim adım , olarak görev yapıyorum. Burada sizinle Aile Okulu-2 Kurs Programını gerçekleştireceğiz. Programın tanıtımına geçmeden önce, sizler için hazırladığım bu yaka kartlarını takmanızı rica edeceğim. Birlikte uzun zaman geçireceğiz. Onun için isterseniz kısaca tanışalım. Şimdi ikişerli gruplara ayrılmanızı istiyorum.” şeklinde açıklama yapınız.

3. Birinci Etkinlik: Tanışma Oyunları (3. Slayt)

Aşağıdaki etkinliklerden bir tanesini seçerek velilere oynatınız. Bu etkinlikte amacın velilerin birbirleriyle tanışıp kaynaşmaları olduğunu belirtiniz. Velilerin kursun ilk dersinde çekingen olabileceklerini dikkate alıp bunu doğal karşılayınız. Onları etkinliği yapmaya teşvik ediniz.

Etkinliğin Adı	Tanışma Oyunları-1a
Etkinliğin Amacı	Katılımcıların tanışmalarını sağlamak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Etkinliğin Uygulanması	Velilerden bir çember oluşturmalarını isteyiniz ve velilere oyunu açıklayınız. Velilere sırayla kendi isimlerini söylemelerini isteyiniz. Daha sonrada isimleri ile aynı harfle başlayan ve kendilerini ifade eden en sevdikleri şeyleri söyleyerek bir cümle oluşturmalarını isteyiniz (Simge, simit sever; Mehmet, maç izlemeyi sever vb.). Oyunda her veli önce kendinden önceki velinin oluşturduğu cümleyi söyler, sonra da kendi cümlesini ekler. Oyun ilk veliden itibaren son veliye kadar bu şekilde devam eder.
Etkinlikle ilgili İpuçları	Anne babalar ilk başta oyun oynamaktan çekinebilirler. Bunu doğal karşılayınız ve herkesin katılımını sağlamaya çalışınız. Grubu oyun oynamaya teşvik ediniz.
Etkinliğin Değerlendirilmesi	1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. Etkinlik amacına ulaştı mı? 3. Etkinliğin uygulanması sırasında sorun yaşandı mı?

Etkinliğin Adı	Tanışma Oyunları-1b
Etkinliğin Amacı	Katılımcıların tanışmalarını sağlamak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Etkinliğin Uygulanması	Velilerden bir çember oluşturmalarını isteyiniz ve velilere oyunu açıklayınız. Oyunda sırayla herkes ismini söylerken bir hareket seçer. Velilerin hepsi isimlerinin hareketlerini gösterdikten sonra sırayla herkes önce adını söyler ve hareketini yapar. İkinci turda bütün grup o kişinin adını söyleyerek hareketini yapar.
Etkinlikle ilgili İpuçları	Anne babalar ilk başta oyun oynamaktan çekinebilirler. Bunu doğal karşılayınız ve herkesin katılımını sağlamaya çalışınız. Grubu oyun oynamaya teşvik ediniz.
Etkinliğin Değerlendirilmesi	1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. Etkinlik amacına ulaştı mı? 3. Etkinliğin uygulanması sırasında sorun yaşandı mı?

Etkinliğin Adı	Tanışma Oyunları-1c
Etkinliğin Amacı	Katılımcıların tanışmalarını sağlamak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Etkinliğin Uygulanması	Velilerden yüz yüze bakacak şekilde iç içe iki çember oluşturmalarını isteyiniz, çemberlerin zıt yönlerine doğru yürümelerini söyleyiniz. Veliler yürürken “dur” deyiniz ve çemberde veliler durunca karşı karşıya gelen velilere, birbirlerine isimlerini söyleyerek tanışmalarını söyleyiniz.
Etkinlikle ilgili İpuçları	Anne babalar ilk başta oyun oynamaktan çekinebilirler. Bunu doğal karşılayınız ve herkesin katılımını sağlamaya çalışınız. Grubu oyun oynamaya teşvik ediniz.
Etkinliğin Değerlendirilmesi	1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. Etkinlik amacına ulaştı mı? 3. Etkinliğin uygulanması sırasında sorun yaşandı mı?

Etkinliğin Adı	Tanışma Oyunları-1ç
Etkinliğin Amacı	Katılımcıların tanışmalarını sağlamak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Etkinliğin Uygulanması	Velileri ikişerli gruplayınız ve gruplara oyunu açıklayınız. 10 dakika süre veriniz, velilerden bu süre içerisinde grup arkadaşına yaşam öyküsünü anlatmalarını isteyiniz. Süre bitiminde ikili gruplar birbirlerine öykülerini anlattıktan sonra, sırayla her grup sınıf topluluğuna grup arkadaşını tanıtır.
Etkinlikle ilgili İpuçları	Anne babalar ilk başta oyun oynamaktan çekinebilirler. Bunu doğal karşılayınız ve herkesin katılımını sağlamaya çalışınız. Grubu oyun oynamaya teşvik ediniz.
Etkinliğin Değerlendirilmesi	1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. Etkinlik amacına ulaştı mı? 3. Etkinliğin uygulanması sırasında sorun yaşandı mı?

Etkinliğin Adı	Tanışma Oyunları-1d
Etkinliğin Amacı	Katılımcıların tanışmalarını sağlamak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Materyal	Yaka kartı, torba / sepet
Etkinliğin Uygulanması	Bu oyundan önce veliler için yaka kartı hazırlayınız ve eğitim ortamına torba ya da sepet getiriniz. Velilerden çember oluşturmalarını isteyiniz ve velilere yaka kartlarını dağıtarak isimlerini yazmalarını ve sırayla torbaya/sepete atmalarını isteyiniz. Torbayı/sepeti alınız, çemberde gezerek her velinin torbadan/sepetten bakmadan bir yaka kartı almasını sağlayınız. İşaret verdiğinizde velilerin çemberden ayrılarak yaka kartı üzerinde adı yazan kişiyi bulmalarını ve onunla tanışmalarını isteyiniz. Oyunu birkaç kez tekrar ediniz.
Etkinlikle ilgili İpuçları	Anne babalar ilk başta oyun oynamaktan çekinebilirler. Bunu doğal karşılayınız ve herkesin katılımını sağlamaya çalışınız. Grubu oyun oynamaya teşvik ediniz.
Etkinliğin Değerlendirilmesi	1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. Etkinlik amacına ulaştı mı? 3. Etkinliğin uygulanması sırasında sorun yaşandı mı?

Etkinliğin Adı	Tanışma Oyunları-1e
Etkinliğin Amacı	Katılımcıların tanışmalarını sağlamak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Materyal	Balon, asetat kalem, müzik çalar
Etkinliğin Uygulanması	Veli sayısı kadar balon, asetat kalem ve oyun için müzik hazırlayınız. Tüm velilere birer tane balon dağıtınız. Balonları şişirmelerini ve üzerine isimlerini yazmalarını isteyiniz. Velilere müzik çalmaya başlayınca balonları havaya atarak karıştırmalarını söyleyiniz. Amaç balonların tamamını olabildiği kadar havada tutmak ve yere düşmelerini önlemeye çalışmaktır. Müzik durduğu zaman herkes en yakınındaki balonu yakalayarak, ellerindeki balonun üzerinde ismi yazan kişiyi bulmaya çalışır. Amaç 30 saniye içinde balonu sahibine vermektir. 30 saniyenin sonunda herkes kendi balonuna ulaşamamışsa oyun tekrarlanabilir. Böylece katılımcıların birbirlerinin isimlerini daha iyi öğrenmeleri sağlanabilir.
Etkinlikle ilgili İpuçları	Anne babalar ilk başta oyun oynamaktan çekinebilirler. Bunu doğal karşılayınız ve herkesin katılımını sağlamaya çalışınız. Grubu oyun oynamaya teşvik ediniz.
Etkinliğin Değerlendirilmesi	1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. Etkinlik amacına ulaştı mı? 3. Etkinliğin uygulanması sırasında sorun yaşandı mı?

Etkinliğin Adı	Tanışma Oyunları-1f
Etkinliğin Amacı	Katılımcıların tanışmalarını sağlamak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Materyal	Tuvalet kâğıdı
Etkinliğin Uygulanması	Velilere bir rulo tuvalet kâğıdını veriniz, velilerden rulodan istedikleri sayıda kâğıt parçasını koparıp almalarını isteyiniz. Herkes kâğıtlarını aldıktan sonra, sırayla her katılımcıdan koparttığı kâğıt parçalarının sayısı kadar kendi hakkında bir şeyler söylemesini isteyiniz. Velilerin kendi hakkında en az bir şeyi diğer katılımcılarla paylaşmasıyla birlikte katılımcıların birbirlerini daha iyi tanımaları ve daha yakın ilişkiler kurmaları sağlanabilir.
Etkinlikle ilgili İpuçları	Anne babalar ilk başta oyun oynamaktan çekinebilirler. Bunu doğal karşılayınız ve herkesin katılımını sağlamaya çalışınız. Grubu oyun oynamaya teşvik ediniz.
Etkinliğin Değerlendirilmesi	1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. Etkinlik amacına ulaştı mı? 3. Etkinliğin uygulanması sırasında sorun yaşandı mı?

4. Topluluk Kuralları (4. Slayt)

“Şimdi grup kuralları ile ilgili konuşacağız. Buradaki çalışmaların amacına ulaşması için birtakım kurallara uyulması gerekiyor.” şeklinde açıklama yapınız. “Bu ders esnasında uymanız gereken kurallar neler olabilir?” sorusunu velilere yöneltip cevaplarını dinleyiniz. “Bunun bir kurs programı olduğunu düşündüğünüzde, çeşitli paylaşımlarda bulunacak, aile yaşamınıza ilişkin deneyimlerinizi aktaracaksınız. Bunların ders dışında konuşulmaması, başkalarına anlatılmaması çok önemli.” şeklinde açıklama yapınız.

İlk grup kuralı ‘gizlilik’ olabilir. Ne dersiniz, başka hangi kurallar olabilir?” sorusunu sorup velilerin cevaplarını aldıktan sonra grup kurallarının yer aldığı 4. slaytı gösteriniz. Slaytta yer alan aşağıdaki ifadeleri okuyunuz.

1. Gizlilik: Diğer katılımcılara ait bilgi ve paylaşımları ders dışında anlatmamak.
2. Derslere zamanında gelmek.
3. Tüm derslere katılmak. Acil bir durumda ana-babanın katılmadığı bir oturum olduğunda eğitime ulaşarak, oturumla ilgili bilgi almak.
4. Cep telefonlarını kapatmak.
5. Kişisel değerlere ve düşüncelere saygı göstermek.

Burada belirtilen kuralların dışında başka kurallar getirmek isterlerse ve genel olarak siz ve tüm grup üyeleri bu kuralın uygun olduğunu düşünüyorsanız, ek kurallar da getirebilirsiniz (Derslere içeceklerle girilmesi, herkesin sırayla söz alabilmesi gibi). Daha sonra aşağıdaki açıklamalarla derse başlayınız.

5. Programın ve Konunun Tanıtılması (5. Slayt)

Aile Okulu-2 adlı programdan söz etmeden önce Aile Okulu-1 adlı programdan da söz ediniz. Her iki programın da aileyi birçok açıdan güçlendirmek, eğitim öğretim süreçlerinde eğitimin önemli bir paydaşı yapmak, ebeveyn ve çocuk ilişkilerinde sağlam bağlar kurmak, çocukların akran ilişkilerinde ve bağımlılık gibi konularda farkındalık oluşturmak gibi önemli konulara değinileceğini belirtiniz.

Aile Okulu-2 adlı programın konularının yer aldığı 5. slaytı velilerle paylaşınız.

Konular		Süre (Ders Saati)
1	AİLE İÇİ İLETİŞİM BECERİLERİ	4
2	ÇATIŞMA - UZLAŞABİLME / STRES - DUYGUSAL DENGE VE İÇ HUZURU	4
3	AKRAN İLİŞKİLERİ	4
4	BAĞIMLILIKLA MÜCADELE	4
5	AİLE OKUL İLİŞKİLERİ	4
6	ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	2
TOPLAM		22

Aile Okulu-2 kurs programının ilk konusu olan “Aile İçi İletişim Becerileri” konularını okuyunuz. Sırasıyla aşağıdaki konuları işleyeceğinizi belirtiniz:

1. Aile Nedir?
2. Aile Çeşitleri
3. Ailenin İşlevleri ve Özellikleri
4. Aile İçi İletişimde Nezaket Ve Görgü (Konuşma, Dinleme, Oturma Kalkma, Yeme İçme vb.)
5. Temel İletişim Becerileri
6. İletişimi Geliştirme Yöntemleri
7. İletişim Engellerinin Farkına Varma

6. Aile Nedir? (6. Slayt)

Aile nedir?” diye sorunuz, velilerin cevaplarını dinleyiniz ve cevaplar üzerinde konuşunuz. Daha sonra aşağıdaki bilgileri paylaşınız:

Türk Dil Kurumu sözlüğünde ailenin tanımı şu şekilde verilmiştir: “Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik; ev, familya (TDK, 2023). Aile toplumun en küçük birimidir. Anayasamızın 41. Maddesi şu şekildedir “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır...” Anayasamızdan hareketle ailenin korunması ile ilgili birçok yasal düzenleme bulunmaktadır. Türk Medeni Kanunu’nda Madde 322; “Ana, baba ve çocuk, ailenin huzur ve bütünlüğünün gerektirdiği şekilde birbirlerine yardım etmek, saygı ve anlayış göstermek, aynı zamanda ve aile onurunu gözetmekle yükümlüdürler.” Aile, insanların güven duyduğu, huzur bulduğu ve her şeylerini birbirlerine anlattığı samimi bir ortamdır. Ailenin mayası sevgidir. Sevgisiz bir ailenin varlığından söz edilemez. Aile, sevinç ve üzüntülerinin paylaşıldığı ilk yuvadır.

7. Bireylerin Mutluluk Kaynağı Aile (7. Slayt)

Türkiye İstatistik Kurumu verilerinin yer aldığı 7. slaytı gösteriniz. “Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2023” sonuçlarına göre bireylerin mutluluk kaynağının aileler olduğunu söyleyiniz.

8. Aile Çeşitleri (8. Slayt)

“Şimdi de aile hakkında daha detaylı bilgi edinelim.” şeklinde bir yönergeyi velilere söyleyip 8. slaytı ekrana yansıtınız. Aile çeşitleri hakkında velilerin de fikirlerini sorup aşağıdaki açıklamaları yapınız.

Aile çeşitleri, ülkeden ülkeye, toplumdan topluma, bölgeden bölgeye, eğitim seviyesine, ekonomik duruma, sosyal nedenler bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir:

Çekirdek Aile: Anne, baba ve evlenmemiş çocuk/çocuklar birlikte yaşar.

Geniş Aile: Çekirdek ailenin evlenmiş çocukları ve onların kendi ailelerini bir arada yaşarlar.

Diğer Aile Tipleri: Toplumda bunun dışında sınıflandırılan pek çok karma tipte aile tipleri vardır. (Örneğin, tek ebeveynli aile, anne çocuktan oluşan aile, baba çocuktan oluşan aile vb.)

Bilgi Notu: Çekirdek aile anne, baba ve çocuklardan oluşmaktadır.

9. Ailenin İşlevleri ve Özellikleri (9. Slayt)

“Toplumda aile ilişkilerini düzenlemek, aile içi iletişimi güçlendirmek için ailenin işlevini bilmek gerekir.” şeklinde bir açıklama ile 9. slaytı gösteriniz. Daha sonra slaytta yer alan bilgilerin detaylarını velilere açıklayınız:

1. Aile Evrenseldir: Dünyada, her toplumda ve sosyal gelişimin her evresinde aile vardır. Ailenin evrensel özellikleri şunlardır:

- Her ailenin kendine özgü değerleri ve kuralları vardır.
- Her ailenin değer yargıları farklıdır.
- Her ailenin kendine özgü bir yaşam tarzı vardır.

2. Aile duygusal bir temele dayanır: Aile ortamı; sıcak, sevgi dolu ve özverilidir. Mutluluk ve acının birlikte paylaşıldığı bir ortamdır.

3. Aile yaşama hazırlar: İnsan neslinin toplumsal yaşama hazırlanma süreci aile ile başlar. Aile disiplin, düzen, görev bilinci ve toplumsal kuralların öğretildiği en önemli yerdir.

4. Aile üyelerinin sorumlulukları vardır: Aile üyelerinin ebeveyn olma, çocuk olma rollerinin yanı sıra ekonomik gereksinimlerinin karşılanması, çocukların yetiştirilmesi, eşlerin birbirlerine karşı sorumlulukları ve çocukların anne babaya karşı sorumlulukları vardır.

5. Aile sosyal kurallarla çevrilmiştir: Aile yazılı olmayan sosyal kurallarla ve yasalarla şekillenen bir sosyal düzen içinde bulunur. Evlilik, çocuk sahibi olma, evliliğin devamı ve sonlandırılması hukuki ve toplumsal kurallarla belirlenmiştir.

10. Aile İlişkileri Modelleri (10. Slayt)

Aile ilişki modelleri hakkındaki 10. slaytı gösterip maddeler üzerinde velilerin görüşlerini alınız.

• Aile içerisinde ilişki karşılıklıdır: Ailede ilişki, bireyler arasında karşılıklı anlayış ve saygıya dayanır. Aile üyeleri arasındaki ilişki, duygusal bağlar ve samimiyet üzerine inşa edilir. Ailede karşılıklı ilişki, birbirine destek olma ve birlikte sorunları çözme anlamına gelir. Aile üyeleri, birbirlerinin duygusal ihtiyaçlarına karşılık vererek dayanışma içinde olurlar. Ailede ilişki, sevgi, iletişim ve paylaşma üzerine kuruludur.

• Anne baba arasındaki sağlıklı ilişki çocuklara yansır: Anne baba arasındaki sağlıklı ilişki, çocuklara olumlu bir model sunar ve onlara sağlıklı iletişimi öğretir. Ebeveynler ve çocuklar arasındaki sevgi dolu bir ilişki, çocukların duygusal güvenliklerini artırabilir ve kendilerini sevilebilir hissetmelerine katkıda bulunabilir. Anne ve baba, birbirlerine saygı gösterdiklerinde, çocuklar da karşılıklı saygı kavramını öğrenir ve ilişkilerinde bu değeri benimserler. Sağlıklı bir ebeveyn ilişkisi, çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyebilir, onlara empati yetenekleri kazandırabilir. Ebeveynler arasındaki uyumlu ilişki, çocuklara aile içinde bir güven ortamı sağlar, bu da onların genel mutluluğunu ve sağlıklı bir benlik gelişimini destekler.

• Sevgi, saygı, güven, anlayış, kabul değerleri yaşayarak kazanılır; bütünlük ve birlik duygusunu oluşturur: Sevgi, yaşantımızdaki güzel anılar ve olumlu deneyimler aracılığıyla öğrenilir; bu duygu, sevdiğimizimize zaman ve ilgi ayırarak derinleşir. Saygı, başkalarının duygularını ve düşüncelerini önemsemeyi içerir; bu değeri benimseyerek, çevremizdeki insanlara karşı anlayışlı ve hoşgörülü olabiliriz. Güven, birbirimize verdiğimiz sözleri tutmamız, dürüstlük ve güvenilir davranışlarla inşa edilir; bu şekilde, insanlar arasında

sağlam bir temel oluşturur. Anlayış, empati kurmayı ve diğer insanların bakış açılarını anlamayı içerir; bu beceriyi geliştirerek, ilişkilerimizi derinleştirebilir ve uyum içinde yaşayabiliriz. Kabul, bireyleri oldukları gibi kabul etmeyi ve onları değiştirmeye çalışmak yerine, farklılıkları değerli bulmayı içerir; bu, birlikte yaşadığımız topluluklarda bütünlük ve birlik hissi yaratır. Ailede bizlik duygusu, aile üyeleri arasındaki sağlıklı iletişim ve etkileşimlerin bir sonucu olarak gelişir. Aile üyeleri, birbirlerini anlama, destekleme ve birlikte zaman geçirme yoluyla dayanışma duygusu oluştururlar. Bu olumlu etkileşimler, aile bireylerinin birbirlerine güven duyması, sevgi ve saygıyla yaklaşmasıyla pekişir, nihayetinde aile içinde güçlü bir “bizlik” duygusu oluşur.

• Aile üyeleri kendilerini güvende ve değerli hisseder: Aile üyeleri, birbirlerine duydukları sevgi, anlayış ve saygı ile bir güven atmosferi oluşturarak kendilerini koruma içgüdüleriyle hareket ederler. Aile içinde açık iletişim ve destek, bireylerin duygusal ihtiyaçlarını anlama ve karşılama sürecine katkıda bulunur, bu da güvende hissetmelerini sağlar. Değerli hissetmek, aile üyelerinin birbirlerinin fikirlerini önemsemesi, başarılarını kutlaması ve olumlu bir ortamda büyümeleriyle bağlantılıdır, bu da ailede bir dayanışma ve değer duygusu oluşturur.

11. Sağlıklı İlişkileri Olan Ailelerin Özellikleri (11. Slayt)

Velilere “Sağlıklı ilişkileri olan ailelerin özellikleri nelerdir?” sorusunu sorup cevaplarını dinleyiniz Ardından aşağıdaki maddeleri veliler ile tartışınız.

“Sağlıklı İlişkileri Olan Ailelerin Özellikleri:

- Sağlıklı ailede psikolojik iklim ılımlıdır,
- Aile üyeleri ailenin üyesi olmaktan memnundur,
- Aile üyeleri birbirlerini olduğu gibi kabul ederler,
- Üyeler arasında açık bir iletişim vardır,
- Aile düzeni ve disiplin esneklik,
- Ailede karşılıklı sevgi ve saygı vardır,
- Birbirlerini destekleyicidirler,
- Bir şeyler yapmak için zaman oluşturulur, zevkle yapılır,
- Bütünlük ve dayanışma vardır,
- Aile üyeleri değerli olduklarını hissederler,
- Kendilerini güvende hissederler,
- Birbirlerine bağlıdırlar,
- Uyum üst düzeydedir.”

Velilere “Ailemizde sağlıklı iletişim ortamı kurmak için bizler de bu maddeleri uygulamaya dikkat etmeliyiz.” şeklinde bir açıklama yapınız.

12. Kısa Bir Ara (12. Slayt)

Velilere 1. dersi bitirdiğinizi kısa bir ara vereceğinizi belirtip 12. slaytı gösteriniz.

13. Aile İçi İletişimde Nezaket ve Görgü (13, 14 ve 15. Slaytlar)

Velilere “İletişim nedir?” sorusunu sorunuz ve cevaplarını dinleyiniz. Bu konuda iletişim ve adabımı-aşeret konularına değineceğinizi belirtiniz. İletişimle, insanların bilgi, duygu ve düşüncelerini başkalarına aktardığını hatırlatınız. 13. slaytı gösteriniz. Aşağıdaki bilgi notunu paylaşınız.

“Ailede huzur, mutluluk ve başarının olabilmesi için, aile bireyleri arasındaki iletişimin güzel olması gerekir. Sağlıklı bir iletişimin olmadığı yerde insanların birbirlerini anlamaları, aralarındaki sorunları çözebilmeleri, birbirlerine faydalı olabilmeleri ve kendilerini gerektiği gibi ifade edebilmeleri çok zordur.”

Bu açıklamalardan sonra 14. slaytı gösterip aşağıda yer alan bilgileri velilere aktarınız.

“Aile içi iletişim eşlerin birbirleri arasında, annenin çocuğuyla veya çocuklarıyla, babanın çocuğuyla veya çocuklarıyla, çocuğun anne ve babasıyla, kardeşlerin birbirleri ile kurduğu iletişim olarak tanımlanmaktadır. Daha geniş bir tanımda aile içi iletişim denilince, eşler arası iletişim, ebeveyn-çocuk iletişimi, kardeşler arası iletişim, kuşaklar arası (yetişkin-yaşlı) iletişim akla gelmektedir.

Aile içi iletişim çocuğun kişiliğinin gelişiminde etkilidir. Çocukluğunda değerli olduğu mesajını ailede alan çocuk kendinin değerli olduğuna inanır. Aile içi iletişimde çocuğun varlığının kabul edildiğini ona hissettirebilmek için çocuğun tüm duyguları olduğu gibi kabul edilmeli, çocuğun kendini olumlu bir varlık olarak algılayabilmesi için yakın çevresinden kendilik değerini destekleyici tavırlar görebilmesi, sınırlarına (odasına, oyuncaklarına, kendine ayırdığı zamana) o izin vermedikçe girilmemesi, sınırlarına girilecekse izin alınması,

tercihlerine saygı gösterilmesi, bedeni üzerindeki haklarına saygı gösterilmesi, başarısızlıklarından çok başarılarına odaklanması, istenmeyen bir davranışta bulunduğu kişiliğinin değil davranışının eleştirilmesi gibi ögelere dikkat edilmesi gerekmektedir.”

Bu açıklamalardan sonra 15. slaytı gösterip slaytta yer alan “Söz ola kese savaşı, söz ola bitire başı.” sözünü değerlendiriniz. Gerek duyarsanız Yunus Emre’ye ait şiirin tamamını okuyunuz.

Keleci bilen kişinin yüzünü ağ ede bir söz
Sözü pişirip diyenin işini sağ ede bir söz
Söz ola kese savaşı söz ola bitire başı
Söz ola ağılı aşı bal ile yağ ede bir söz
Kelecilerin pişirgil yaramazını şeşirgil
Sözün us ile düşürgil dimegil çağ ede bir söz
Gel ahî ey şehriyâri sözümüzü dinle bâri
Hezâr gevher ü dinârı kara taprağ ede bir söz
Kişi bile söz demini demeye sözün kemini
Bu cihân cehennemini sekiz uçmağ ede bir söz
Yürü yürü yolun ile gâfil olma bilin ile
Key sakın ki dilin ile cânına dağ ede bir söz
Yûnus imdi söz yatından söyle sözü gayetinden
Key sakın o şeh katından seni ırağ ede bir söz

(https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/7_A.-Azmi-Bilgin-_YUNUS%E2%80%99UN-S%C3%96Z%C3%9C-_5.pdf)

14. Görgü Kuralları (16. slayt)

İnsana özgü bir erdem olan görgü kuralları bir diğer adı ile adabımuâşeret hakkındaki 16. slaytı gösteriniz. Daha sonra aşağıdaki bilgi notunu paylaşınız.

“Adabımuâşeret, toplumlari iyiliğe yönlendiren örf, âdet ve kuralların bütünüdür. Görgü kuralları sosyal bir varlık olan insanoğlunun olmazsa olmazlarındanir. Görgü kurallarına uymak, diğer insanlara saygı göstermek ve onların duygularına önem verdiğiniz mesajını vermek demektir. Toplum hayatının düzenlenmesinde etkili olan genel görgü kurallarına uyan kişileri; saygılı, nazik şekilde nitelemek mümkündür. Bu kurallar toplumdaki uygarlık düzeyinin de göstergesi olabilir.

Bir toplulukta aynı statüde olan insanlardan bazıları çok sevilirken bazıları daha az sevilmektedir. Bunun nedeni, bu insanların gösterdikleri sevgi, saygı ve nezaket seviyelerinin farklı olmasıdır.

İnsanların sevilmesi, sayılması, aranılır olması nezaket kurallarını ne ölçüde bildiği ve ne kadarını uyguladığı ile alakalıdır. “Size yapılmasını istemediğiniz bir şeyi siz de başkasına yapmayınız” sözüne göre hareket etmemiz gerekmektedir. Size nazik ve kibar davranılmasını istiyorsanız siz de başkasına nazik ve kibar davranmak zorundasınız.”

15. Ailede Görgü Kuralları (17. Slayt)

Görgü kuralları konulu 17. slaytı gösterip her bir madde ile ilgili aşağıdaki bilgilere velilerle birlikte ulaşmaya çalışınız.

Evde Görgü Kuralları

Evde üzerimize düşen işleri yapmalı birbirimize yardımcı olmalıyız.

Evde diğer aile üyelerini rahatsız edecek davranışlardan kaçınmalıyız.

Aile üyelerinin özel eşyalarını karıştırmamalıyız.

Çocuklar anne ve baba odasına girerken kapıyı vurmali, girebilirsın sözünü duyduktan sonra girmelidir.

Sevdiklerimize özel günlerde ve bayramlarda hediyeler almalıyız.

Dede, nine, teyze, dayı, hala, amca gibi yakın akrabaları ziyaret edilmeli, uzakta olanları ise telefonla aramalıyız.

Çocuklar anne babanın söylediklerini hemen yerine getirmelidir.

Ailemize ait sırları asla başkalarıyla paylaşmamalıyız.

Evde konuşulanları arkadaşlarımıza anlatmamalıyız.

Komşularımızla iyi geçinmeli ve hatırlarını sormalıyız.

Selamlaşmada Görgü Kuralları

Selam; barış, esenlik, güven, kurtuluş gibi anlamlara gelir.

Selamlaşma: İnsanların birbirlerine söz veya işaretle esenlik dilemeleridir. Biriyle karşılaştığımızda iletişim kurmanın ilk yolu selamlaşmaktır.

Selam, insanlar arasındaki sevgi, güven ve muhabbetin artmasını sağlar.

Yolda yürürken tanıdıklarımıza selam vermeliyiz.

Eve girerken selam vermeliyiz.

Bir topluma girerken selam vermeliyiz.

Selam Vermek: Selamlaşmak, birbirine selam veren kişilerin barış ve güven içinde olduğunu ifade eder.

Selamı Kabul Etme: Selamı kabul etmek, karşılıklı saygıyı gösterir.

Selamı Yaygın Kılmak: Toplum içinde birlik ve dayanışmayı güçlendirmesi vesilesiyle selamlaşmak önemlidir.

İletişim ve Konuşmada Görgü Kuralları

İletişime selamla ve tebessüm ederek başlamalıyız.

Gözlerimizi kaçırmadan, beden yönümüzü konuştuğumuz kişiye çevirerek konuşmalıyız.

Konuşan kişiyi dinlemeli başka şeylerle meşgul olmamalıyız.

İnsanlarla iletişimimizde kibar ve nazik olmalıyız.

İnsanlardan istekte bulunurken "lütfen" ifadesini kullanmalıyız.

Yanlış bir davranışta bulunduğumuzda, insanları incittiğimizde özür dilemeliyiz.

İnsanların görüşlerine, düşüncelerine ve değerlerine saygılı olmalıyız.

Kişilik haklarına saygısızlık olarak değerlendirilebilecek yazışmalardan kaçınmalıyız.

İnsanların özel durumlarını içeren paylaşımlarda bulunmamalıyız.

Sofrada Görgü Kuralları

Yemekten önce ve sonra ellerimizi yıkamalıyız.

Aile ile birlikte sofraya oturmalıyız.

Masayı hazırlamaya yardım etmeliyiz.

Konuşurken ağızımızı elimizle kapatmalıyız.

Tabağımıza yiyebileceğimiz kadar yemek almalıyız.

Yemeği ve ekmeği küçük lokmalar hâlinde yemeliyiz.

Yemeğimizi çabuk çabuk yememeliyiz. İyice çiğnedikten sonra yutmalıyız.

Ortaya konan yemekleri kendi önümüzden yemeliyiz.

Büyüklerle yemek yiyorsak yemeğe önce büyüklerin başlamasını beklemeliyiz.

Yemekte öksürürken ya da hapşırıırken ağızımızı kapatmalı yan veya arka tarafa dönmeliyiz.

Karnımızı tıka basa doyumamalıyız.

Yemek seçmemeliyiz. Sağlıklı beslenmek için her tür besinden az da olsa yemeliyiz.

Eve Girmede Görgü Kuralları

Evde bulunanlara selam vermeliyiz.

Evdekilerin yüzüne bakarak tebessüm etmeliyiz.

Anne babanın odasına izinsiz girmemeliyiz.

İyi davranmalı, güzel söz söylemeliyiz."

16. Anne Baba Tutumları (18-25. Slaytlar)

Velilere ailenin çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edindiği yer olduğunu, kişilik gelişiminde ailenin çok önemli rol oynadığını, çocuğun aile ortamında olumlu kişilik özellikleri geliştirmesi, iyi bir eğitim alması ve bü-tüncül olarak gelişimi için ailenin çocuğa karşı sergilediği tutumların önemli olduğunu söyleyiniz. Daha sonra 18. slaytı gösteriniz.

"Anne Baba Tutumları

1. Otoriter Tutum

2. İlgisiz Tutum

3. Aşırı İzin verici Tutum

4. Tutarsız Tutum

5. Aşırı Koruyucu Tutum

6. Mükemmeliyetçi Tutum

7. Demokratik Tutum"

Anne-baba tutumları ile ilgili 19. slaytı gösterip aşağıdaki bilgileri paylaşınız.

Otoriter Tutum: Bu tutumu benimseyen anne babalar, aşırı kontrollüdür ve çocuklarıyla etkileşimlerinde daha az sıcak ilişkiler kurarlar. Çocuğun gelişim düzeyini ve isteklerini dikkate almadan, ondan kendilerinin uygun gördüğü gibi davranmalarını isterler.

Şimdi de ilgisiz tutum ile ilgili 20. slaytı gösterip aşağıdaki bilgileri paylaşınız.

İlgisiz Tutum: İlgisiz anne-babalar çocuğun isteklerine karşı herhangi bir sınırlama getirmezler ve onun istek ve gereksinimlere karşı kayıtsız davranırlar. Çocuklarını önemsemezler ve onların ihtiyaçlarını görmezden gelirler.

Daha sonra aşırı izin verici tutum ile ilgili 21. slaytı gösterip aşağıdaki bilgileri paylaşınız.

Aşırı İzin Verici Tutum: Ailelerin çocuklarına karşı hoşgörölü davranmaları önemlidir. Ancak çocukların kendine güvenen, yaratıcı ve sosyal bir birey olarak yetişmesinde destekleyici olmasına rağmen aşırı derecede hoşgörölü çocukta olumsuz davranışlara yol açabilir.

Daha sonra aşırı izin verici tutum ile ilgili 22. slaytı gösterip aşağıdaki bilgileri paylaşınız.

Tutarsız Tutum: Bu tutumu benimseyen ailelerde onaylanan davranışın ne olduğu çocuk tarafından anlaşılmadığı için sorun yaşanır. Tutarsız tutumu benimseyen ailelerde aynı çocuk için ebeveynlerden birinin doğru bulduğu davranışı diğeri yanlış olarak değerlendirmektedir.

Daha sonra aşırı izin verici tutum ile ilgili 23. slaytı gösterip aşağıdaki bilgileri paylaşınız.

Aşırı Koruyucu Tutum: Koruyucu tutuma sahip aileler, çocuklarını aşırı derecede korur ve kontrol ederler. Çocukların yapabileceği pek çok şey, anne baba tarafından yapılır ve böylece çocukların kendi deneyimleri yoluyla öğrenmeleri engellenir.

Daha sonra aşırı izin verici tutum ile ilgili 24. slaytı gösterip aşağıdaki bilgileri paylaşınız.

Mükemmeliyetçi Tutum: Bu tutuma sahip anne babalar, yaşantıları boyunca ulaşamadıkları amaçlara kendi çocuklarının potansiyellerine bakmadan ulaşmalarını beklerler. Çocuklarından beklentileri yüksektir ve çocuklarının hata yapmalarını kabullenemezler.

Daha sonra aşırı izin verici tutum ile ilgili 25. slaytı gösterip aşağıdaki bilgileri paylaşınız.

Demokratik Tutum: Anne-baba tutumları arasında en sağlıklı olan bu tutumda çocuklara hoşgörölü, güven verici ve destekleyici yaklaşım benimsenir. Bu tutuma sahip anne babalar, çocuklarına sıcak davranır ve koşulsuz saygı ve sevgi gösterirler. Çocukların her durumda düşüncelerini belirtmelerini ve paylaşmalarını desteklerler.”

17. İkinci Etkinlik: Hangi Tutum? (26. Slayt)

26. slaytta yer verilen demokratik tutumun önemi ile ilgili etkinliği yapınız.

Etkinliğin Adı	İkinci Etkinlik-Hangi Tutum?
Etkinliğin Amacı	Demokratik aile tutumunun önemini kavramak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Materyal	Etkinlikteki cümleleri içeren kâğıt
Etkinliğin Uygulanması	<p>İki farklı renk büyük boy kartonu duvara veya tahtaya yapıştırınız. Kartonlardan birine “demokratik tutum”, diğer kartona “diğer tutumlar” başlıklarını yazınız. Velilere farklı davranış cümleleri yazan kâğıtları dağıtınız. Onlardan bu davranışların hangi gruba girdiğini belirlemeleri ve ilgili kartonun altına yerleştirmelerini isteyiniz.</p> <p>Velilere verilebilecek örnek cümleler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Çocuğun gereksinimlerine kayıtsız kalır. - Çocuğun bütün işlerini yapar. - Çocuğun bir gün kabul ettiği davranışını diğer gün kabul etmez. - Aşırı kontrollüdür. - Çocuğu aşırı serbest bırakır. - Çocuğu aşırı derecede korur. - Çocuğun gelişim düzeylerini dikkate almaz. - Çocuğun istekleri ön plandadır. - Anne çocuğa izin verirken baba karşı çıkar. - Çocuğun fikirlerine değer verilir. - Ailedeki kurallar kesindir ve sorgulanamazlar. - Çocuğun hata yapmasına tahammül edemezler. - Çocuk ağır beklentiler altında ezilir. - Çocuğun gelişim düzeyine uygun sorumluluklar verilir. <p>Veliler kartları ilgili kartonlara yerleştirdikten sonra önce diğer tutumlar başlığı altındaki cümleleri okurlar. Daha sonra demokratik tutum altındakileri okuyup tartışırlar.</p>
Etkinliğin Değerlendirilmesi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. Demokratik aile tutumlarının özellikleri kavrandı mı?

Gerek duyarsanız aşağıdaki bilgileri velilerle paylaşınız.

“İletişim karşılıklı saygı ve sevgi üzerine kurulmalıdır. Aile içi ilişkilerde uyumun olduğu kadar çatışmaların da yaşanması normaldir. İnsan ilişkilerinin yoğun ve sık bir biçimde yaşandığı aile ortamında, uyum ve çatışma süreçlerinin her ikisinin de bir arada olması kaçınılmazdır. Çünkü, bu çatışmaların olabildiğince aza indirilebilmesi için aile üyeleri arasında açık iletişimin kurulmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Aile içi ilişkilerde, uyum ve çatışma her halükârda iletişim kurmayı zorunlu kılar. Diğer bir ifade ile aile içi ilişkilerin düzenlenmesinde iletişim, hem uyumun sağlanması hem de çatışmanın çözüme ulaşılabilmesi için temel bir öge oluşturur.

Çocukluktan gençliğe geçiş ve sonrası sosyal, duygusal, bedensel, zihinsel gelişimin çok hızlı olduğu bir dönemdir. Gencin anlayışa ve ilgiye ihtiyacının en yoğun olduğu zamanda yalnızca annesi ya da yalnızca babası ile iletişim kurması sorunlarının üstünü kapatmasına ve giderek büyümesine neden olur. Bu durum aile içinde iletişim ve ilişkilerin bozulmasına yol açar. İletişim bozukluğu ile baş etmenin yolu, ailelerde açık iletişim ya da doğrudan iletişim adı verilen kiminle konuşmak isteniliyorsa doğrudan o kişi ile iletişim kurmaktan geçer.”

18. Kısa Bir Ara (27. Slayt)

Velilere 2. dersi bitirdiğinizi ve kısa bir ara vereceğinizi belirtip 27. slaytı gösteriniz.

19. Üçüncü Etkinlik: İletişim Engelleri (28. Slayt)

Aşağıdaki etkinliği yaparak 3. derse başlayacağınızı söyleyiniz. 29. slaytı gösteriniz.

Etkinliğin Adı	Üçüncü Etkinlik: İletişim Engelleri
Etkinliğin Amacı	Çocukla iletişimde iletişim engellerinin farkına varmak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Materyal	
Etkinliğin Uygulanması	Velileri ikili gruplayınız. Gruplarda bir veli A bir veli B olur. A olan velileri eğitim ortamının dışına alınız ve onlara şöyle bir yönerge veriniz; “Sizin için en önemli günü/ anı düşünün, az sonra sizi içeri alacağım ve sizden B olan grup arkadaşınıza bu anınızı anlatmanızı isteyeceğim. Sonra bu anıyı B grup arkadaşınızdan dinleyeceğim için lütfen sizi dinlediğinden emin olun.” B olan velilerin yanına giderek onlara şöyle bir yönerge veriniz; “Az sonra A olan grup arkadaşlarınız sizin yanınıza gelerek kendileri için çok önemli olan bir günü/ anı size anlatacaklar. Sizden istediğim, iletişime kapalı durmanız, grup arkadaşlarınız ile kesinlikle göz teması kurmamanız, telefon ya da başka bir şey ile meşgul olmanız.” A olanları eğitim ortamına davet ediniz ve B olan velilere anlatmalarını isteyiniz, ardından grubu gözlemleyiniz. Oyun sonunda A olan velilerin kendileri için önemli bir günü/anı anlatmak için nasıl çaba sarf ettiğini ve karşılaştıkları iletişimsizlik durumunu anlatmalarını isteyiniz. B olan velilerin de oyun ile ilgili düşüncelerini dinleyiniz. Oyun bitince açıklama yapınız “Çocuklarımız, eşlerimiz bize onlar için önemli olan olayları anlatırken bizde bu şekilde iletişime kapalı davrandığımızda işte tam olarak onlar da bu anlattığınız duyguları hissediyor olabilir”.
Etkinliğin Değerlendirilmesi	1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı? 2. İletişim engeli doğru tanımlandı mı? 3. Etkinliğin uygulanması sırasında sorun yaşandı mı?

“Etkinlikte de görüldüğü gibi iletişim hayatımızda çok önemli bir yere sahiptir. Şimdi de iletişim ile ilgili neler biliyoruz bakalım.” şeklinde açıklama yapıp ilgili slaytları ekrana yansıtınız. Gerekli gördüğünüz açıklamaları yapınız.

20. Temel İletişim Becerileri (29. Slayt)

29. slaytı gösterip slaytta yer alan “Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.” sözünden ne anladıklarını velilere sorunuz. Cevaplarını aldıktan sonra aşağıdaki bilgilerden gerek duyduklarınızı onlarla paylaşınız.

Çocuğun gelişimini, kişiliğini ve zekâsını olumlu yönde etkileyen iletişim, son yüzyılda en temel gereksinimlerden biridir. İnsanın kendini var edebilmesi için doğru iletişim becerilerine sahip olması gerekir.

Yaşamlarının ilk yıllarında; doğru iletişim kurmayı öğrenen, sevgi ve ilgi ile büyüyen huzurlu çocuklar; gelecek yıllarda da özgüveni yüksek, sorunlarla baş edebilen, stres yönetimi yapabilen, öz saygı ve sevgisi yüksek, mutlu yetişkinler olarak yaşamlarına yön verebilirler. Yani aile içi iletişim çocuk üzerinde zekâ ve sosyal yönden etkilere sahiptir ve bu durum yaşam boyu devam eder.

İletişim en geniş anlamda bilgi paylaşma etkinliği olarak tanımlanmaktadır. İletişimle insan diğer insanlarla, diğer düşüncelerle ve diğer durumlarla bağlar kurmaktadır. Aile bireylerinin kendilerini ifade edebilmeleri aile içindeki iletişimde önemli bir yer tutmaktadır. Aile içi iletişimde çocuğun birey olarak kabul görmesi ve iletişime etkin olarak dâhil edilmesini benlik saygısını geliştirir.

Toplumun geleceğinde yetişkin olarak yerini alacak çocukların kendini ifade ettiği, dinlendiği, fikirlerine önem verildiği zaman iyi bir birey olacaktır.

21. Etkili İletişim (30. Slayt)

Etkili iletişim ile ilgili 30. slaytı gösterip aşağıdaki bilgileri velilerle paylaşınız.

Kabul Etme: Kişilerarası iletişimde temel ilke kabul etmedir. Kişileri oldukları gibi kendi özellikleri ile kabul etmek, yargılamadan, eleştirmeden dinlemek önemlidir. Kabul, karşıdaki kişiye değer verildiğinin bir göstergesidir. Çocuklarla iyi bir iletişim kurabilmek için, çocuğumuzu olduğu gibi kabul etmemiz gerekir. Çocuğumuza kendi olma hakkını tanımalıyız. Çocukları kabul konusunda pazarlık yapılmamalıdır. Çocuk olduğu gibi kabul edilmelidir. Ben tembel çocuk istemem. Benim çocuğum şöyle şöyle olmalı... denilmemelidir. Çocuklardan yeteneğinin ve kapasitesinin üzerinde bir beklentiye girilmemeli ve afaki hedefler gösterilmemelidir.

Etkin Dinleme: İletişim denilince çoğu insanın aklına konuşmak gelir. Oysa konuşmaktan daha önemli olan dinlemektir. Etkin dinleme çocukla kurulacak iletişim tekniklerinden en etkili olanıdır. Anne babanın çocuğun söylediklerini sadece pasif bir şekilde dinlemeleri yeterli değildir. Çocuk bu durumda dinlenildiğini bilir ama anlaşıldığından emin olamaz. Erken çocukluk çağında etkin dinleme için çocuğun söyledikleri; jest ve mimiklerle, baş hareketleri ile onaylanmalıdır. Çocuğun seviyesine inilerek çocukla göz teması kurulmalıdır. Etkin dinleme kullanıldığında çocuk iç dünyasını ve duygularını serbestçe ifade edebilecek ve kendisinin değerli olduğunu hissedecektir.

Empati: İletişimde bir diğer önemli nokta empati kurabilmektir. Empati, bireyin kendini karşısındakinin yerine koyabilmesidir. Empati kurmanın bir koşulu anne babanın çocuğun duygu ve düşüncelerini doğru anlamasıdır. Empati kurulabilmesi için anne babanın empatik anlayışını çocuğa iletmesi önemlidir. Empatinin çocuğa hissettirilemesi için birtakım empatik tepkiler verilmelidir. Jestler, mimikler ve sözel mesajlar kullanılarak empati çocuğa aktarılabilir. Empati, çocukların diğer bireylerle daha rahat iletişimde bulunması ve ilişkilerinin daha sıcak olması açısından rahatlık sağlar. Kendisine odaklanan, kendini merkeze alan kişiler yerine başkalarının gereksinimlerine duyarlı kişiler empati gösterebilirler.

22. Dördüncü Etkinlik: Sen Ben İletileri (31. Slayt)

Velilere dilerseniz empatinin önemini fark etme ile ilgili bir etkinlik yapacağınızı söyleyip 31. slaytı gösteriniz ve etkinliği yapınız. Etkinliğe geçmeden önce aşağıdaki bilgi notunu okuyunuz. İhtiyaç duyarsanız velilerle paylaşınız.

Anne ve babaların çocukları ile sağlıklı iletişim kurabilmeleri için sen dili yerine ben dilini kullanmaları gereklidir. Sen dili suçlama içerdiği için karşıdaki kişiyi savunmaya yöneltir ve sorun büyür. Sen iletleri iletişimi engeller ve genellikle kızgınlık ifadeleri için kullanılır. Ebeveynler, onaylanmayan davranışlar karşısında çocuğa zaman zaman, öznesi "Sen" olan "Yapma", "Böyle davranırsan", "Neden böyle yaptın?", " Bıktım senden", "Beni kızdırıyorsun", "Ne laf anlamaz çocuksun" gibi iletler gönderirler. Sen dili ile yapılan çocuğu küçük düşürücü ifadeler çocuk tarafından kendisinin sevilmediği ve kabul edilmediği şeklinde algılanır.

Sen dili ile konuşmak iletişimi zorlaştırırken ben dili ile konuşmak iletişimi kolaylaştırır. Ben dili, bireyin karşılaştığı davranış ve durum karşısında kendi duygu ve düşüncelerini açıklayan ifade şeklidir. Ben mesajlarında kişi karşıdaki kişi hakkında yaptığı değerlendirmeleri paylaşmak üzere sorumluluk yüklenir. İletişimde sorunlar anlatılırken "ben dili" kullanıldığında diğer birey incitilmeden mesajlar verilmiş olur. Ebeveyn-çocuk ilişkisinde problem her zaman çocuktan kaynaklanmaz.

Anne-baba da yorgun, üzgün, uykusuz, sıkıntılı, kızgın, endişeli olabilir. "Yorgunum", "Dinlenmek istiyorum" gibi açık bir anlatımla gerçek duygunun ortaya konması "ben-iletisi"dir. Baba, gürültü yapan çocuklara "Kaybolun gözümün önünden" demek yerine "İş yerinde bugün çok yoruldu, gürültü yaptığınız zaman kendimi çok kötü hissediyorum" derse ben-iletisini kullanmış olur. Sen iletisi, çocuğu inatlaşmaya ve isyana yöneltirken ben iletisi karşısındakinin anlamasına yardımcı olur. Ben iletisinde karşımızdakinin davranışının bizim üzerimizdeki etkisi tanımlanır."

Etkinliğin Adı	Dördüncü Etkinlik: Sen Ben İletiler
Etkinliğin Amacı	Sen iletileri ve ben iletilerinin farkına varmak
Yöntem ve Teknik	Oyun
Süre	10 dakika
Etkinliğin Uygulanması	<p>“Durum Kartları” etkinliği için velilerden iki kişilik gruplar oluşturunuz. Her gruba durum kartları veriniz. Bu durumlardan iki tanesini ben iletilisine diğer ikisini ise sen iletilisine çevirmelerini isteyiniz.</p> <p>Durum 1: Çocuklar, evde koşturarak oyun oynarlar. Baba bu koşuşturmaya sinirlenir ve çocuklara “Kesin sesinizi, gidin başımdan! Bıktım sizden” der. Velilerden bu tepkiyi “ben iletilisi” içerecek şekilde çevirmeleri istenir.</p> <p>Durum 2: Anne bütün gün ev işleri ile uğraşmış ve çok yorulmuştur. Temizlik bittikten sonra tam dinlenmek için oturduğunda çocuk, su içmek için dolaptan bardak almak isterken bardak düşerek kırılmıştır ve mutfak cam kırıkları ile dolmuştur. Anne öfkeyle “Ne sakarsın. Rezil ettin mutfağı. Bütün gün yaptığım temizliği beceriksizliğin yüzünden ne hâle getirdin? Baş belası çocuk” diye bağırır. Velilerden bu tepkiyi “ben iletilisi” içerecek şekline çevirmeleri istenir.</p> <p>Durum 3: Anne telefonda konuşmaktadır. Çocuk annesinden su ister, annesi ilgilenmeyince eteğini çekiştirerek “Anne, annel!” der. Anne de “Gizem, eteğimi çekerek bir şey istediğin için telefonla konuşmayı sürdürüremiyorum. Bu durum beni rahatsız ediyor ve kızıyorum.” diye kendini ifade eder. Böyle bir tepki ben iletilisi içermektedir. Velilerden bu tepkiyi “sen iletilisi” içerecek şekline çevirmeleri istenir.</p> <p>Durum 4: Anne ve çocuk çarşıya gitmişlerdir. Çocuk pahalı bir oyuncak görür ve onun alınması için annesine baskı yapar. Annesi alacak parası olmadığı için bunun mümkün olamayacağını söyler ama çocuk hiç dinlemez. Ağlamaya ve bağırmaya başlar. Anne “Berk, yapamayacağım şeyler için böyle tutturup ağladığın zaman çaresiz kalıyorum ve üzülüyorum” diye hissettiklerini açıklar. Böyle bir tepki “ben iletilisi” içermektedir. Velilerden bu tepkiyi “sen iletilisi” içerecek şekile çevirmeleri istenir.</p> <p>Etkinlik sonunda gruplar çevirdikleri cümleleri paylaşır ve cümlelerin uygunluğu tartışılır.</p>
Etkinliğin Değerlendirilmesi	<ol style="list-style-type: none">1. Etkinlik katılımcılar tarafından uygulandı mı?2. Ben iletileri ve sen iletileri doğru tespit edildi mi?

23. Ergenlikte Aile İçi İletişim (32. Slayt)

Velilere “Ergen, hayatındaki değişimlerle, yetişkinler ise değişen çocuğu anlamakla uğraşır. Ergenle iletişim kurmak genellikle zorluklarla doludur. Ona ulaşabilmek için şu noktalara dikkat etmekte fayda vardır.” şeklinde açıklama yapıp 32. slaytı gösteriniz. Daha sonra ergenle iletişim hakkında aşağıdaki bilgi notlarından yararlanınız.

“1. Konuşma isteği gençten gelirse iş daha kolaylaşır. Bir taraf konuşmaya istekli olmazsa neşeli ve rahat bir sohbet olanaklı olmaz. Onun konuşmaya istekli olduğu zamanı kollamak gerekir.

2. Ortamın rahat olması sağlanmalıdır.

3. Görüş belirtirken dürüst olunmalıdır.

4. Gencin, yanıt vermesini yüreklendirecek tarzda sorular yöneltilmelidir. Suçlayıcı soru tarzından kaçınmak gerekir.

5. Gençler kendilerine ders verilmesinden hoşlanmazlar. Uzun nutuklar çekmek ergen yetişkin iletişimini kesintiye uğratır.

6. Gence disiplin verilirken, sorumluluklarını hatırlatmanın yanı sıra meziyetlerinden de söz edilmelidir. Güzel, olumlu sözlerle konuşmaya girilirse, bunların fark edildiğini görmek ergeni gururlandırır.

7. Gencin söz ve düşüncelerinden ziyade davranışlarına bakılmalıdır. Söylediği bazı şeyler bizi üzebilir; fikirlerinin bazılarını aşırı ve radikal bulabiliriz. Tepkilerimizde aşırıya kaçmak, ergeni hatalarından dolayı suçluluk hissine sokmak yanlış olur. Onları önemseyeceğimizi, görüşlerine saygı duyduğumuzu hissetmelidirler.

8. Genci dinlemeyi bilmek önemlidir. Onu etkin dinlemeden öğütler vermek yanlıştır. Yetişkin nasihate başlar başlamaz, genç konuşmayı kesmek isteyebilir. Sonuç olarak; gençlerle iletişim ustalık ve sabır ister.”

24. İletişimi Geliştirme Yöntemleri (33. Slayt)

33. slaytı yansıtip slaytta yer alan diyagramı açıklamak için aşağıdaki bilgilerden yararlanınız.

“Aile yalnızca kişilerden oluşan bir birlik değildir, aynı zamanda duygusal bir birimdir. Aile tipine göre birtakım değişiklikler gösterse de aile içi iletişim fonksiyonlarını şu biçimde ifade edebiliriz:

a) Duygusal atmosferi yönetme ve destek sağlama: Aileler aile üyelerine çok farklı biçimlerde destek duygusunu hissettirebilirler. Birçok zaman sosyal destek verdikleri gibi, yakınlık göstermek, aile üyelerinin duygularını paylaşmak vb. yakınlık duygusunun hissedilmesinde kişilere destek vermeye katkıda bulunmaktadır.

b) Kimlik ve kişilik yönlendirme: Aile, çocukların kişilik gelişimi ve kimlik kazanmasında önemli bir kaynaktır. Aile içindeki iletişim kişilerin kendini algılama, kendine güven duyguları geliştirildiği takdirde aile dışındaki kişilerle kurmuş olduğu iletişimlerin pozitif bir biçimde gelişmesinde belirleyici olmaktadır.

c) Değerleri yönetme: Kişilerin kendilerini algılamaları, aile içindeki değer sisteminden etkilenmektedir. Aile gelenekleri, ritüeller, kutlamalar vb. davranış tarzları aile içindeki iletişimi ile kişiye öğretildiği ve aile içinde süregelen bir etkileşim biçimi olarak belirleyici bir öneme sahiptir.

ç) Değişimleri yönetme ve sınırları düzenleme: Aile sistem yaklaşımında, ailenin sahip olduğu dışsal sınırlar ve içsel sınırlar olmak üzere iki sınır yapısı bulunmaktadır. Ailenin içindeki birlik ve bütünlük duygusunun sağlanabilmesi ve ailenin dışındaki çevreden aile için gerekli ve yararlı bilgilerin akışına izin veren düzenleyici bir yapısı bulunmaktadır. Aile içindeki bireyler arasındaki bilginin paylaşımı açık iletişimle olanaklı olduğu gibi, aile dışıyla da kurulan açık iletişim ailenin bütünlüğünü ve devamlılığını sağlamada etkindir.

d) Günlük yaşamı sürdürme: Aile üyelerinin günlük yaşam gereksinimlerinin (barınma, yiyecek, zaman, para) karşılanması ile bireyler aile içindeki yaşamını sürdürmekle birlikte bu gereksinimlerin karşılanması bireyler arasında kurulan iletişime dayanmaktadır.”

25. Kısa Bir Ara (34. Slayt)

Velilere 34. slaytı gösterip Mevlana'nın sözü hakkındaki 4. derse başlarken konuşacağınızı belirtiniz.

26. İletişim Engellerinin Farkına Varma (35. Slayt)

Mevlana'nın sözü hakkında velilerin görüşlerini alınız. Sonrasında 35. slaytı gösteriniz. Velilere “Sizler hiç yanlış anlaşıldınız mı?” sorusunu sorunuz. “İletişimin, hem iletilerin karşılıklı olarak aktarılması hem de anlamların üretimi, paylaşımı ve değişimi sürecidir.” şeklinde açıklama iletişim engelleri hakkında aşağıdaki bilgilerden yararlanınız.

“İletişim engelleri bireyin duygularının önemsiz olduğu, isteklerine saygı duyulmadığı, sorunlarını kendi kendine çözme yeteneğinin olmadığı mesajını vermektedir. Bu mesajlar bireyin kendini değersiz veya önemsiz hissetmesine, benlik saygısının düşmesine ve kendine olan güvenini kaybetmesine neden olmaktadır. Aile içi iletişimde iletişimi etkileyen en önemli olgunun benlik saygısı sorunu olduğu belirtilmektedir. Benlik saygısını, kullanılan iletişim örüntüleri azaltmakta ya da çoğaltmaktadır. Anne- babaların iletişimde çocuğa karşı dürüst olmaları, çocuğunda kendisine ve başkalarına karşı olumlu ve dürüst bir tavır geliştirmesine yardımcı olmaktadır; çocukların, anne babalarına olan güvenlerini arttırmaktadır.

İletişim Engelleri: Bir bahçeye fidan dikmek ve onu güzel yetiştirmek istiyorsak önce o bahçenin ekime hazır hale getirilmesi gerekir. Bahçenin dikenlerden, yabancı otlardan ve fidana zarar verebilecek her şeyden temizlenmesi gerekir. Evde çocukların gelişimini olumsuz etkileyecek tavır ve davranışlardan kaçınılmalıdır. Anne babalar çocuklarını dinler ve çocukları kendilerine bir sorunla geldiklerinde genellikle müdahale ederek soruna doğrudan çözüm yolları getirirler. Anne babanın kullandıkları bu müdahaleler iletişimin 12 engeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

İletişimde Karşılaşılan Engeller

• Emir Vermek, Yönlendirmek: “Yemeğini ye, koşma, uyu” gibi nedeni açıklanmayan emirler, iletişimi keser. Çocukta korku, direnç yaratabilir ve tersine davranmaya, isyankâr davranışa yol açabilir.

• Uyarmak, Gözdağı Vermek: “Eğer ağlamaya devam edersen pişman olursun!” şeklinde bir gözdağı çocukta kızgınlık yaratmaya, korku ve boyun eğmeye, isyankârlığa ve davranışı deneyerek sonucuna katlanmaya yol açabilir.

• Ahlak Dersi Vermek: “Yapmalıydın.” şeklinde cümleler kullanılması çocukta zorunluluk ve suçluluk duyguları yaratabilir. Çocuğun kendisini savunmasına yol açabilir.

• Yargılamak, Eleştirmek, Suçlamak: “Sen zaten çok yaramazsın”, “Kötü çocuk oldun” gibi ifadeler çocuğun kendisini yetersiz, değersiz ve işe yaramaz hissetmeye başlamasına yol açabilir. Bu tür cümleler kullanmak çocuğun benlik saygısını zedeleyebilir.

• Ad Takmak, Alay Etmek, Utandırmak: “Yine tuvaletini bezine yaptın değil mi?”, “Sen bebek olmuşsun!” gibi sözler çocuğun benlik değerinin zedelenmesine yol açar ve iletişimin kesilmesine neden olur.

• İncelemek, Araştırmak, Soruşturmak: “Çocuğa sürekli olarak “Neden...?”, “Kim...?” gibi soruların sorulması çocuğun hayır demesine, çocuğun kendisine güvenilmediğini hissetmesine, korku ve kaygı hissetmesine, gerçek sorununu gözden kaçırmasına neden olabilir.

• Mantık Yoluyla İnandırmak, Tartışmak: “İşte bu nedenle hatalısın”, “Evet ama...” gibi ifadeler çocuğun iletişimi kesmesine, karşı koymasına, çocuğun kendisini yetersiz hissetmesine yol açabilir.

• Yorumlamak, Analiz Etmek, Teşhis Koymak: “Senin derdin nedir biliyor musun?” ve “Aslında sen şunu demek istiyorsun” gibi ifadeler tehdit edici olarak algılanabilir. Çocuk kendini korumasız olarak hisseder ve endişesinden dolayı iletişimi kesebilir.

• Güven Vermek, Desteklemek, Duygularını Paylaşmak: “Aldırma düzelir”, “Zamanla iyi hissedeceğin” gibi ifadeler çocuğun yetişkin tarafından anlaşılamadığını ya da kendini kötü hissetmesinin uygun olmayacağı mesajını verebilir.

• Övme, Aynı Düşüncede Olmak: “Çok haklısın” ve “Senin gibi düşünüyorum” gibi ifadeler çocuğa içtenlikten uzak olarak gelebilir ve ailenin beklentilerinin yüksek olduğunu düşündürtebilir.

• Konuyu Değiştirmek, İş Alaya Vurmak, Şakacı Davranmak, Oyalamak: “Aman boş ver”, “Hadi gel televizyon seyredelim” gibi ifadeler çocuğun sorunlarının önemsiz olduğu, savaşmak yerine vazgeçme mesajını verebilir. Çocuk sorunlarını ifade etmekten kaçabilir.

• Öğüt Verme, Çözüm Getirme, Fikir Verme: “Ben olsam bu şekilde davranmazdım.”, “Neden odanı toplamıyorsun?” gibi ifadeler çocuğun kendi başına çözümler üretmesini engeller, bağımlılık veya direnme yaratabilir.”

27. Aile İçi İletişimi Güçlendirme Yolları (36. Slayt)

36. slaytı gösterip aşağıdaki bilgilerden yararlanınız.

• “Aile içinde yaşanan her türlü durumda empati kurmak ve karşı tarafı anladığınızı ve yanında olduğunuzu hissettirmek.

• Anda kalmak, aileyle birlikte kaliteli vakit geçirmek.

• Çözüm odaklı olmak, sorunları olumlu şekilde çözmeye çalışmak.

• Zaman zaman sürpriz ve hediyelerle aileyi mutlu etmek.

• Ev içerisinde özgürce konuşabilmek, duygu ve düşünceleri dile getirebilmek.

• Aile içerisinde herkesin birbirine saygı duyması.”

28. Sözlü Geri Bildirim ve Değerlendirme Formu

Gönüllü katılımcılardan sözlü geri bildirim alınız ve ardından doldurmaları için ekteki Değerlendirme Formunu dağıttınız ve doldurduktan sonra toplayınız.

29. Kısa Bir Değerlendirme

Konu ile ilgili değerlendirme yapınız. "Toplumun çekirdeğini oluşturan aile fertleri arasındaki iletişim ne kadar güzel olursa o ailede kişilikli bireyler yetiştirilmesi, her türlü değerlerin öğretilmesi ve bu değerlerin yaşam biçimi hâline gelmesi mümkün olur." şeklinde değerlendirme yapınız.
İyi dileklerle dersi sonlandırınız.

DEĞERLENDİRME FORMU

DEĞERLENDİRME FORMU				
1.	Ders ilginizi çekti mi?	Evet	Kararsızım	Hayır
2.	Ders süreci sizin için verimli geçti mi?	Evet	Kararsızım	Hayır
3.	Dersin sonunda herhangi bir tutum ve davranışınızı değiştirme ihtiyacı hissettiniz mi?	Evet	Kararsızım	Hayır
4.	Eğitici, derse katkıda bulunmanızı destekledi mi?	Evet	Kararsızım	Hayır
5.	Eğitici, grubun beklentilerini karşılayabildi mi?	Evet	Kararsızım	Hayır
6.	Ders için ayrılan süre yeterli miydi?	Evet	Kararsızım	Hayır
7.	Dersi aldığınız ortam beklentilerinizi karşıladı mı?	Evet	Kararsızım	Hayır
8.	Derslerin güçlü ve zayıf yanlarını, geliştirilmesi ve eklenmesini istediğiniz konular hakkındaki önerilerinizi, yorumlarınızı, temennilerinizi yazınız. (Lütfen adınızı yazmayınız.)			

Paylaşacak Çok Şeyimiz Var

Aile Okulu

Paylaşacak Çok Şeyimiz Var

HAYAT BOYU ÖĞRENME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Adı Soyadı

Kurs Adı

TÜRKİYE YÜZYILI | **100** | **#Eğitimde Türkiye Yüzyılı**

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI